

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työterveyslaitos pitää työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltua esitysluonnosta laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain (ns. Tutkija-opiskelija -laki) muuttamisesta pääosin kannatettavana. Esitys tukee hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita kolmansien maiden kansalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämisestä ja kotoutumisesta ja näin koulutettujen ja osaavien maahanmuuttajien saamista työmarkkinoiden tarpeisiin. Esityksen mukaan opiskelijoille voidaan kerralla myöntää oleskelulupa koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajaksi. Tämä ei ymmärtääksemme kuitenkaan koske tohtoriopintoja, koska väitöskirjatutkijat rinnastetaan tutkijoihin. Katsomme, että lakimuutoksen olisi hyvä ehdotettua vahvemmin edistää myös kolmansien maiden tohtoriksi opiskelevien ja tutkinnon valmiiksi saaneiden maahan jäämistä ja kotoutumista, jotta tarvittavaa erityisosaamista saadaan työelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoimintaan. Vapaaehtoistoiminta ja siihen liittyvät ohjelmat tavoitteineen ovat pitkälti Työterveyslaitoksen toiminta- ja asiantuntemusalueen ulkopuolella, emmekä näin ollen ole katsoneet, että kykenemme täysipainoisesti arvioimaan ehdotusta vapaaehtoistoiminnan osalta.

Esitys on erityisen hyvin perusteltu opiskelijoiden osalta, joiden kohdalla esityksessä on kattavasti hyödynnetty tilastotietoja ja kyetty arvioimaan ehdotetun lakimuutoksen vaikutuksia, joskin vaikutuksia on arvioitu myös muiden laissa mainittujen kolmansien maiden kansalaisten osalta. Ehdotettu lakimuutos tutkintoa suorittavien oleskeluluvan pitkästä voimassaoloajasta lisäksi todennäköisesti Suomen vetovoimaisuutta kolmansien maiden kansalaisten harkitessa kohdemaata opiskeluilleen ulkomailla. Myös ehdotettu muotoilu työnhakuluvan osalta edistäisi kolmansien maiden opiskelijoiden jäämistä ja palaamista Suomeen tutkinnon suoritettuaan ja vastaavasti

tutkijoiden, tutkimuksen valmistuttua. Työterveyslaitos haluaa kuitenkin tuoda esiin – kuten myös ehdotusluonnoksen laatijat ovat tehneet – että, lakimuutoksella ei todennäköisesti olisi tavoiteltuja vaikutuksia ilman panostuksia suomalaisen työelämän vastaanottavuuteen. Panostuksia tarvitaan myös riittävään viranomaisten ja työnantajien tiedottamiseen oleskelulupaan liittyvistä säädöksistä. Lisäksi oleellista on varmistaa, että Maahanmuuttovirasto kykenee vastamaan lakimuutoksesta aiheutuviin kehitystarpeisiin omassa toiminnassaan, kuten esimerkiksi asiakasviestinnän ja -neuvonnan ja uusien valvontatehtävien osalta.

Yleisesti ottaen Työterveyslaitos toivoo, että eri keinoja ja ratkaisuja, kuten esimerkiksi nopeutetut väylät, joilla edistetään työelämässä tarvittavan erityisosaamisen saamista ulkomailta, haetaan aktiivisesti. Tämä olisi tärkeää niin TKI-toiminnan kuin muun tarvittavan työvoiman osalta, työvoimasta käytävän globaalien kilpailun kiristyessä.

Barbara Bergbom

Antti Koivula

Johtava asiantuntija

Pääjohtaja

Koivula Antti
Työterveyslaitos

Bergbom Barbara
Työterveyslaitos